

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การมอบอำนาจในการเปรียบเทียบปรับของอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐาน
และการเหมืองแร่ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ อก ๐๕๐๒/๒๓๕๐ ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ในการบริหารราชการกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้มีคำสั่งที่ ๒๒๒/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ เรื่อง การมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทน เพื่อมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทนในการดำเนินการและสั่งการตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ รวมถึงให้มีอำนาจแทนอธิบดีในการเปรียบเทียบคดีตามนัยมาตรา ๑๕๓ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติแร่ฯ ด้วย ต่อมาปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถือประทานบัตรได้ขนแร่ทองคำออกนอกเขตเหมืองแร่โดยไม่ได้รับอนุญาต อันเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๘ ซึ่งต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งเท่าถึงห้าเท่าของมูลค่าแร่ตามราคาที่กำหนดโดยกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราค่าภาคหลวงแร่ที่ใช้บังคับอยู่ในวันกระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๔ ซึ่งมาตรา ๑๕๓ ทวิ กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจทำการเปรียบเทียบให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับไม่น้อยกว่าขั้นต่ำของค่าปรับที่กฎหมายกำหนด และเมื่อผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับแล้วให้คดีเป็นอันระงับ แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดเลยผู้รับมอบอำนาจตามคำสั่งดังกล่าวได้โต้แย้งว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่อาจดำเนินการเปรียบเทียบคดีแทนอธิบดีได้ เนื่องจากเป็นอำนาจตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อันเป็นอำนาจเฉพาะตัวของผู้ดำรงตำแหน่ง

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จึงขอหารือว่า อำนาจของอธิบดีตามมาตรา ๑๕๓ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ จะมอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทำการเปรียบเทียบคดีแทนโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๘ (๗) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ หรือกฎหมายอื่นได้หรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ เพื่อจะได้้นำความเห็นทางกฎหมายไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าว ประกอบกับได้ฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม (กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่) และผู้แทนจังหวัดเลย (อุตสาหกรรมจังหวัดเลย) แล้ว เห็นว่า ประเด็นเกี่ยวกับการมอบอำนาจ

เปรียบเทียบปรับของผู้ดำรงตำแหน่งที่กฎหมายกำหนดให้แก่ผู้อื่นได้หรือไม่นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ได้เคยให้ความเห็นไว้ในบันทึกเรื่อง การหรือการมอบอำนาจในการเปรียบเทียบปรับผู้ฝ่าฝืนข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร (มาตรา ๑๗ และมาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๘)^๑ ว่าอำนาจในการเปรียบเทียบปรับผู้ฝ่าฝืนข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครตามมาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นเพียงอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมายตามปกติเท่านั้น ประกอบกับมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครฯ ได้กำหนดให้หัวหน้าเขตมอบอำนาจให้ผู้ช่วยหัวหน้าเขต หัวหน้างาน หรือข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าขึ้นไปปฏิบัติราชการแทนในนามหัวหน้าเขตได้ ฉะนั้น หัวหน้าเขตจึงอาศัยมาตรา ๑๗ และมาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครฯ มอบอำนาจในการเปรียบเทียบปรับผู้ฝ่าฝืนข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ให้แก่ผู้ช่วยหัวหน้าเขต หัวหน้างาน หรือข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าขึ้นไปได้ โดยไม่เป็นการขัดต่อมาตรา ๓๗ (๔) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สำหรับกรณีตามข้อหารือนี้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) มีความเห็นเช่นเดียวกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ว่าอำนาจของอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ตามมาตรา ๑๕๓ ทวิ^๒ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๔ ที่กำหนดให้อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานฯ มีอำนาจเปรียบเทียบให้ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง^๓ หรือมาตรา ๑๕๒ ตริ^๔ ชำระค่าปรับได้ไม่น้อยกว่าขั้นต่ำของค่าปรับที่กฎหมายกำหนด และเมื่อผู้กระทำ

^๑ บันทึก เรื่อง การหรือการมอบอำนาจในการเปรียบเทียบปรับผู้ฝ่าฝืนข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร (มาตรา ๑๗ และมาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๘) ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๕๐๑/๑๒๔๔ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๒๗ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (เรื่องเสร็จที่ ๓๒๗/๒๕๒๗)

^๒ มาตรา ๑๕๓ ทวิ ในการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๕๒ ตริให้อธิบดีมีอำนาจทำการเปรียบเทียบให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับได้ไม่น้อยกว่าขั้นต่ำของค่าปรับที่กฎหมายกำหนด และเมื่อผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับแล้วให้คดีเป็นอันระงับ

^๓ มาตรา ๑๔๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๕ หรือมาตรา ๑๐๘ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งเท่าถึงห้าเท่าของมูลค่าแร่ตามราคาที่กำหนดโดยกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราค่าภาคหลวงแร่ที่ใช้บังคับอยู่ในวันกระทำความผิด และรัฐมนตรีมีอำนาจเพิกถอนประทานบัตรชั่วคราว ประทานบัตร หรือใบอนุญาตนั้นเสียได้เมื่อปรากฏว่า

(๑) มีแร่จากที่อื่นไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตในเขตเหมืองแร่ เขตแต่งแร่ เขตโลหกรรม สถานที่เก็บแร่ หรือสถานที่ซื้อแร่ หรือ

(๒) ขนแร่จากเขตเหมืองแร่ เขตแต่งแร่ เขตโลหกรรม สถานที่เก็บแร่ หรือสถานที่ซื้อแร่ ออกไปนอกเขตหรือสถานที่ดังกล่าวโดยไม่ได้รับอนุญาตจนแล้ว

ความผิดได้ชำระค่าปรับแล้วให้คดีเป็นอันระงับ เป็นกรณีที่กฎหมายได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติราชการของอธิบดีที่จะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมายในเรื่องการเปรียบเทียบปรับไว้ และเมื่อผู้กระทำความผิดยอมชำระค่าปรับแล้วคดียอมเป็นอันระงับไป ทำให้ไม่ต้องดำเนินคดีต่อไปอีก การเปรียบเทียบปรับเป็นความสมัครใจของผู้กระทำผิดที่จะยอมชำระค่าปรับตามที่อธิบดีเปรียบเทียบหรือไม่ เพราะหากผู้กระทำผิดไม่ยอมชำระค่าปรับ รัฐสามารถดำเนินคดีอาญาตามกฎหมาย และผู้กระทำผิดมีสิทธิต่อสู้คดีได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงเห็นได้ว่าการเปรียบเทียบปรับมิใช่เป็นอำนาจเฉพาะตัวของอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานฯ แต่เป็นการปฏิบัติราชการอย่างหนึ่ง ประกอบกับพระราชบัญญัติแร่ฯ มิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจในการเปรียบเทียบปรับไว้ ดังนั้น อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานฯ จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๘ (๗)^๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มอบอำนาจการเปรียบเทียบปรับตามมาตรา ๑๕๓ ทวิ^๖ แห่งพระราชบัญญัติแร่ฯ ให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดเลยปฏิบัติราชการแทนได้

^๕ มาตรา ๑๕๒ ตรี ในกรณีที่ปรากฏว่าแร่ขาดหายไปจากบัญชีแสดงการขุดแร่ได้ของผู้ถือประทานบัตรชั่วคราว หรือผู้ถือประทานบัตรหรือบัญชีแสดงแร่คงเหลือของผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่ ผู้รับใบอนุญาตตั้งสถานที่เก็บแร่ ผู้รับใบอนุญาตให้แร่ไว้ในครอบครอง ผู้รับใบอนุญาตแต่งแร่ ผู้รับใบอนุญาตประกอบโลหกรรม หรือผู้ซึ่งสถานที่เก็บแร่ เขตแต่งแร่ หรือเขตโลหกรรมของตนเป็นสถานที่ฝากแร่ โดยไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าการขาดหายของแร่ นั้นมิใช่เกิดจากความผิดของตน ผู้ถือประทานบัตรชั่วคราว ผู้ถือประทานบัตร ผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่ ผู้รับใบอนุญาตตั้งสถานที่เก็บแร่ ผู้รับใบอนุญาตให้แร่ไว้ในครอบครอง ผู้รับใบอนุญาตแต่งแร่ ผู้รับใบอนุญาตประกอบโลหกรรมหรือผู้ซึ่งสถานที่เก็บแร่ เขตแต่งแร่ หรือเขตโลหกรรมของตนเป็นสถานที่ฝากแร่ แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งเท่าถึงสามเท่าของมูลค่าแร่ที่ขาดหายไปตามราคาที่กำหนดโดยกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราค่าภาคหลวงแร่ที่ใช้บังคับอยู่ในวันกระทำความผิด และรัฐมนตรีมีอำนาจเพิกถอนประทานบัตรชั่วคราว ประทานบัตรใบอนุญาต หรือสถานที่ฝากแร่นั้นเสียได้

^๖ มาตรา ๓๘ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอื่น ที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับหรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมีได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ ดังต่อไปนี้

๑.ล๑

๑.ล๑

(๗) อธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าอาจมอบอำนาจให้รองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หัวหน้าส่วนราชการตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

๑.ล๑

๑.ล๑

การมอบอำนาจตามมาตรานี้ให้ทำเป็นหนังสือ

๑.ล๑

๑.ล๑

^๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

ส่วนกรณีความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาตามบันทึก เรื่อง การมอบอำนาจในการเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ. ๒๕๒๒^๓ ที่จังหวัดเลยอ้างถึงนั้น มีข้อเท็จจริงไม่ตรงกับข้อหาข้อนี้ เนื่องจากเป็นการวินิจฉัยในประเด็นเกี่ยวกับตำแหน่งเลขธิการสำนักงานคณะกรรมการกลางกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด และประธานคณะกรรมการส่วนจังหวัดกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด ซึ่งไม่อาจมอบอำนาจในการเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ. ๒๕๒๒ ให้แก่รองอธิบดี รองผู้ว่าราชการจังหวัด พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือหัวหน้าส่วนราชการอื่นได้ แม้ว่าพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาดฯ จะกำหนดให้อธิบดีกรมการค้าภายในเป็นเลขธิการฯ และผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานคณะกรรมการส่วนจังหวัดฯ โดยตำแหน่ง แต่พระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาดฯ มิได้บัญญัติเรื่องการมอบอำนาจของเลขธิการฯ หรือประธานคณะกรรมการส่วนจังหวัดฯ ไว้ ประกอบกับเลขธิการฯ มิได้มีฐานะเป็นอธิบดี และประธานคณะกรรมการส่วนจังหวัดฯ มิได้มีฐานะเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด จึงไม่อาจนำบทบัญญัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจอันเป็นหลักทั่วไปในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งอธิบดีและผู้ว่าราชการจังหวัดตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๕ มาใช้บังคับได้

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรกฎาคม ๒๕๕๐

^๓ บันทึก เรื่อง การมอบอำนาจในการเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ. ๒๕๒๒ ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ต่วนมาก ที่ นร ๐๕๐๑/๑๗๖๕ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๒๙ ถึงสำนักเลขธิการคณะรัฐมนตรี (เรื่องเสร็จที่ ๓๘๘/๒๕๒๙)